

AKTY NORMATYWNE

Poniżej przedstawiamy hierarchię aktów prawnych w Polsce. Większość z nich obowiązuje wszystkich obywateli w całym kraju. Do tej kategorii należą: **konstytucja**, **umowy międzynarodowe** (w tym także rozporządzenia, dyrektywy i decyzje **Unii Europejskiej**), **ustawy** oraz **rozporządzenia**. Poza nimi istnieją jeszcze tzw. **akty prawa miejscowego** (rozporządzenia wydawane przez wojewodów oraz uchwały rad gminy, powiatu czy sejmiku województwa). Obowiązują one tylko na pewnym obszarze – województwa, gminy czy powiatu. Można spotkać się również z **zarządzeniami** wydawanymi np. przez ministrów, które regulują sprawy wewnętrzne urzędu, np. regulamin organizacyjny, godziny przyjęć interesantów, obieg dokumentów itp.

Hierarchia aktów prawnych oznacza, że:

- **akty niższego rzędu muszą być zgodne z aktami wyższego rzędu;**
- **akty wyższego rzędu są ogólniejsze** niż akty niższego rzędu, które je uszczegółowiają;
- aby było możliwe wydanie **rozporządzenia** lub **aktu prawa miejscowego**, **ustawa musi na to zezwalać**; określa ona również dokładnie, w jakim zakresie można wydać taki akt.

AKTY NORMATYWNE

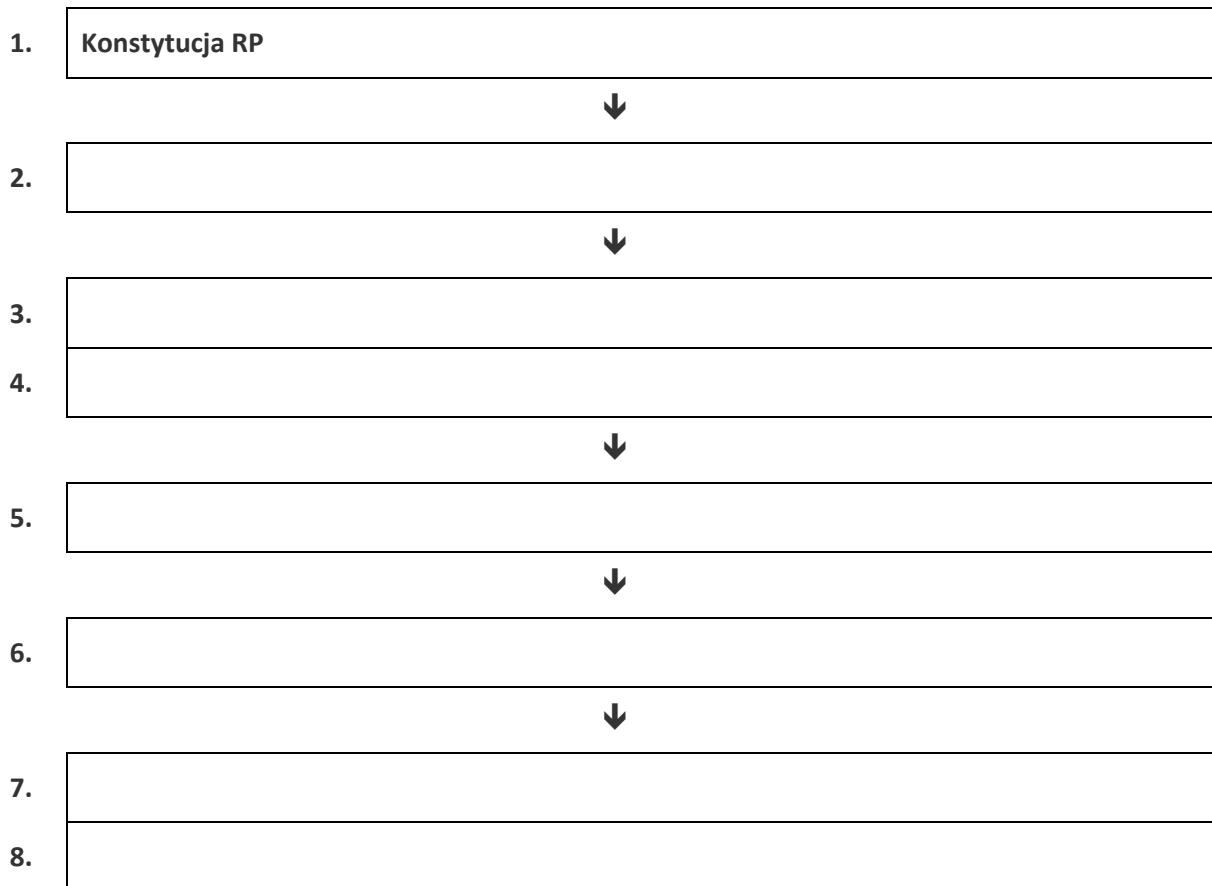
Akt normatywny	Kto go wydaje?	Miejsce publikacji
Konstytucja	Sejm i Senat, w niektórych przypadkach konieczne jest ogólnonarodowe referendum zatwierdzające	„Dziennik Ustaw”
Ustawy	Sejm i Senat	„Dziennik Ustaw”
Umowy międzynarodowe	Zawierane przez rząd, ratyfikowane przez prezydenta (w określonych przypadkach za zgodą parlamentu)	„Dziennik Ustaw”
Rozporządzenia	Rada Ministrów, ministrowie, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	„Dziennik Ustaw”
Akty prawa miejscowego (rozporządzenia, rozporządzenia porządkowe)	Wojewoda	Wojewódzki dziennik urzędowy
Akty prawa miejscowego (uchwały)	Rada gminy, rada powiatu, sejmik wojewódzki	Wojewódzki dziennik urzędowy

Źródło: Oprac. na podst. Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 roku.

AKT AKTOWI NIERÓWNY

Przyjrzyj się przykładom obowiązujących aktów prawnych, znajdujących się pod schematem. Uporządkuj je według hierarchii ważności, wpisując ich nazwy w odpowiednie miejsce.

HIERARCHIA WAŻNOŚCI AKTÓW PRAWNYCH W RP

Przykłady aktów prawnych:

- Uchwała Rady Dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy z dnia 26 lutego 2020 r. w sprawie powołania doradcy Młodzieżowej Rady Dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy (Nr 96/18/2020)
- Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz.U. 2012 poz. 161)
- Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie rodzajów odpadów i ilości odpadów, dla których nie ma obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów (Dz.U. 2019 poz. 2531)
- Ustawa z dnia 13 lutego 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 288)
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie współpracy w zakresie bezpieczeństwa granic i imigracji, podpisana w Waszyngtonie dnia 16 sierpnia 2019 r. (Dz.U. 2019 poz. 2402)
- Uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 24 lutego 2020 r. w sprawie nadania statutu Szpitalowi Specjalistycznemu im. J. Dietla w Krakowie (Nr XVIII/251/20)
- Konwencja o pomocy prawnej w sprawach karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej, sporządzona w Brukseli dnia 29 maja 2000 r. (Dz.U. 2007 nr 135 poz. 950).

Dagmara Woźniakowska-Fajst, *System prawny RP w: Przewodnik obywatelski. Wiedza o społeczeństwie w liceum i technikum – zakres podstawowy. Część 2, s. 28-32, 109-110.*

Tam, gdzie ludzie przestrzegają prawa, państwa są silne i szczęśliwe.

Ksenofont (ok. 430 – ok. 355 r. p.n.e.), historyk grecki, Ateńczyk

S Ł O W N I C Z E K O B Y W A T E L S K I

AKTY PRAWA MIEJSCOWEGO – akty wydawane przez wojewodę lub organy samorządu terytorialnego obowiązujące jedynie na określonym terenie.

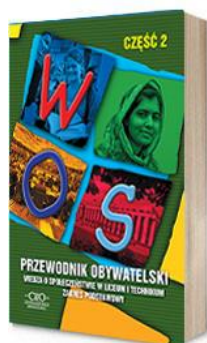
DELEGACJA USTAWOWA – upoważnienie dane premierowi, ministrowi lub Radzie Ministrów do wydania rozporządzenia uszczegółwiającego przepisy ustawy.

KONSTYTUCJA (ustawa zasadnicza) – podstawowy akt prawny, stanowiący fundament systemu prawnego w danym kraju. Konstytucja definiuje strukturę i kompetencje władz, określa prawa przysługujące obywatelom, wyznacza też cele, które dane państwo chce zrealizować; powinna być trwała, dlatego jej zmiana jest znacznie trudniejsza niż uchwalenie ustawy zwykłej.

PRAWO UNII EUROPEJSKIEJ – Unia Europejska posiada osobowość prawną i jako taka ma własny system prawny, odmienny od międzynarodowego porządku prawnego. Prawo UE ma bezpośredni lub pośredni wpływ na prawo jej państw członkowskich i staje się częścią systemu prawnego każdego z państw członkowskich. Unia Europejska sama w sobie jest źródłem prawa. Porządek prawny zazwyczaj dzieli się na prawo pierwotne (Traktaty i ogólne zasady prawa), prawo wtórne (oparte na Traktatach) oraz przepisy uzupełniające.

ROZPORZĄDZENIE – akt prawa wydawany przez ministra lub Radę Ministrów na podstawie delegacji ustawowej.

USTAWA – akt prawny, który może uchwalić wyłącznie parlament. W hierarchii aktów prawnych zajmuje miejsce po konstytucji i ratyfikowanych umowach międzynarodowych – oznacza to, że parlament może na drodze ustawowej regulować wszystkie sprawy zgodnie ze swoją wolą, jednak uregulowania te nie mogą być sprzeczne z konstytucją. Ustawy po uchwaleniu i opublikowaniu stają się obowiązującym prawem, którego wykonywanie jest powinnością przede wszystkim rządu i całej administracji.

Przewodnik obywatelski to podręcznik, z którego warto (się) uczyć!

Dodatkowe informacje i materiały znajdziesz na stronie internetowej:
<https://koss.ceo.org.pl/wos-do-liceum-i-technikum>